

Gorski zaklad

Sveti Jakob je patron vročine; letos pa je bil znanilec prve snežne beline. Čudno, pa vendar res. V času, ko vlada po navadi največja vročina, je pobelil sneg naše gore, pa ne samo najvišje skalnate vrhunce, ampak tudi zelene planinske pašnike. Zavladal je občuten mrz, da se je živina žalostno stiskala v stajah in ni mogla na pašo, kjer bi mulila zlahtno travico.

Ogromna nevihta nas je ujela na Velem polju pod Triglavom. Ilija se je vozil v ognjenem vozu po nebu in spuščal iz hudournih oblakov ognjene strele. Votel grom je odmeval od skalnatih vrhov, ki so bili odedi v sive megle, in bali smo se, da bo vsak čas udarila strela v leseni pastirski dom, kamor smo se zatekli vsi premočeni in premraženi.

Star pastir, dobrodušen mož, nas je drage volje sprejel pod streho in nas povabil k ognjišču, kjer smo si ogreli otrple ude. Bil je zadnji čas, da smo našli zavetišče. Saj so že padali debeli snežni kosmiči. »Beli konj prihaja iz Konjske doline,« je dejal stari pastir. Mladi neizkušeni turist je res skočil k vratom. Mislil je res, da prihaja konj s paše, ker smo med potjo videli mnogo konj na paši, tako v Konjski dolini na Pokljuki in v Konjščici pod Draškimi vrhovi, pa tudi na Velem polju so se pasli.

Pastir se je nasmešnil mlademu dijaku in dejal: »Ej, veš, fantič, naši konji so že vsi doma, to je drugačen konj, to je beli sneg, ki prihaja s Konjske planine, s sedla izpod Triglava. Pase se pod Šmarjetno glavo, včasih tudi v dolini Krmi, kakor pravi stara pripovedka.« — »Pa nam jo povejte!« smo prosili vsi, radovedni, kakšen je ta beli triglavski konj, ki dela preglavice živini, pastirjem in tudi turistom.

»Ej, ej, ta povest je zelo stara, kakor je stara planina na Velem polju. Že stoletja in stoletja pasejo tu Bohinjci svoje črede, da izdelujejo okusni sir. Planšarstvo, to je naš zaslužek, to so naši današnji zakladi. Danes moramo trdo delati, od jutra do večera, da opravimo živino, ki da mnogo posla. Nimamo časa, da bi lazili po vrhovih za rožami, kaj šele za zakladi, ko vemo, da bi zastonj prekopavali težke skalnate sklade. Včasih pa so ljudje iztikali za bogastvom. Ne samo pod Bogatinom, tudi pod Triglavom so iskali zakladov.

Predavnimi leti sta se napotila star lovec in neki pastir iz doline Krme pod triglavske vršace, v dolino pod Šmarjetno glavo, ki je polna peska in kamenja.

V tej dolini je skrito bogastvo. Štirioglata plošča, devet čevljev dolga in sedem široka, pa tri čevlje debela, pokriva zaklad. Vse okrog je golo, sam pesek in kamen, levo in desno visoke pečine. Niti trava, niti zelišče ne raste tu. Divja koza ima tu svoje steze, ko beži pred človekom, ki jo zalezuje. Večkrat so poizkusili pastirji, da bi našli ploščo in izkopali zaklad.

Lovec in pastir iz Krme pa sta že skoraj našla pravi prostor. Utrujena od naporne dolge poti sta hotela malo počiti na melini. Kar začujeta čudno bobnenje v skalovju. Nastal je strahovit vihar. Zemlja se je tresla pod

njima, kamenje se je začelo valiti z vrhov in pesek jima je bežal izpod nog. Od strahu sta ostrmela: prav tam, kjer sta mislila kopati, je stal — bel konj! Pastir in lovec sta se mu umikala, ali konj je bil vedno pred njima, kamor sta se obrnila. Tedaj je zagrnila oba nesrečneža še gosta megla, da sta tavalav v neznano smer, v veliki nevarnosti, da padeta čez stene v globoki prepad. Končno sta se vendar znašla na vrhu hrbta, odkoder sta zagledala planino Velo polje. Konjske prikazni pa ni bilo več. Kako in kam je izginila, nista videla. Oddahnila sta si, da sta prišla po neznanih stezah na varen kraj.

Pripovedka pravi dalje, da pride nekoč v te kraje človek, ki bo tako srečen, da bo dvignil zaklad pod kamnitno ploščo. To bo moral biti človek, ki ne bo poznal strahu in bo pogumno streljal s Šmarjetne glave na belega konja, ki varuje zaklad. Še preden bodo prvi sončni žarki prisvetili, bo moral čakati strelec na pravem kraju. In ko posije sonce na belo grivo te čudne živali, bo morala počiti puška. S prvo kroglo ga mora pogoditi, sicer gorje lovcu. Smrtno zadeti konj bo skušal, preden bo poginil, zmotiti in zmešati strelca, ki pa se ne sme preplašiti, zakaj žival bo končno le onemogla.

Takrat bo mogel lovec izkopati zaklad, ki bo tako velik, da ne bo vedel kam z zlatom. Iz krvi konja pa bodo zrastle cvetice, goličavaricam podobne. Zasejale se bodo po vseh robovih in kotanjah. Ko bo zemlja komaj kopna, bodo že poganjale izpod snega. To bo zdravo zelišče za živino, ki se bo po njem lepo redila. Pa tudi človek, ki bo sam natrgal teh lepih rožic, bo srečen in zadovoljen! *

Srečni in zadovoljni smo bili, ko je posijalo zopet zlato sonce. Veselega srca smo uživali lepoto planinskega raja, kjer smo se naužili planinskega zdravja, ki je za pravega turista največji zaklad, ki mu pomladi telo in dušo, da navdušeno zapoje:

»Na goro, na goro, na strme vrhe,
tja kliče in miče in vabi srce!«

J. Urh

Vile planinke

V oddaljeni vasi med visokimi gorami je bilo svatovanje. Mladi logar je vabil v svate. Vse je bilo praznično in še veselih godcev ni manjkalo. Šaj je bil mladi logar najbolj priljubljen človek v vasi; zato se vsi vaščani vesele njegove sreče in se radujejo z njim. Od veselja in sreče žari logarjevo oko. Nekoliko otožno pa sedi v svoji sobici mlada nevesta. Vse ji je v dolini še tuje in nehoti se spomni prejšnjih časov, ko se je izprehajala v družbi tovarišic v mesečini po visokih gorah.

Prišlo pa je takole: Mladi logar je krenil v visoke gore. Nenadoma je zgrešil pravo pot. Ni vedel, kam naj se obrne. Izmučen od dolgotrajne in utrudljive poti, sede na mehki mah, se nasloni ob skalo in mirno zaspi.

Pričelo se je nočiti. Tisto noč pa so imele vile planinke važno zborovanje. Domenile so se, da se zberejo ob skali z mahom porasli, v bližini najglobokejšega prepada, kamor še ni stopila človeška noga.

Bila je jasna in lepa julijska noč. Druga za drugo prihajajo vile planinke na določeni kraj. Zadnja med vsemi se prikaže njih kraljica. Vsa se blesti v mesečini. Spoštljivo se priklonijo vile k pozdravu in kraljica